

DOI <https://doi.org/10.51647/kelm.2023.7.11>**MODEL TOŻSAMOŚCI PŁCIOWEJ LGBTIQ+: BADANIE EMPIRYCZNE****Mariia Hrechanyk***psycholog, aspirant katedry Psychologii
Zaporoski Uniwersytet Narodowy (Zaporoże, Ukraina)
ORCID ID: 0000-0003-1650-3692
kunjutkazp@gmail.com*

Adnotacja. W artykule zaprezentowano wyniki badań nad komponentami tożsamości płciowej LGBTIQ+. W toku badań przeprowadzono analizę porównawczą pomiędzy osobami LGBTIQ+ a heteroseksualną grupą kontrolną i ujawniono istotne różnice w wyrażaniu siebie płci. Ustalono, że tożsamość płciowa przedstawicieli grupy kontrolnej w dużej mierze zależy od płci biologicznej, natomiast członków społeczności LGBTIQ+ charakteryzuje większa androgynia, a ich tożsamość płciowa jest w znacznie mniejszym stopniu powiązana z płcią biologiczną.

Dla obu grup (LGBTIQ+ i kontrola) przeprowadzono analizę regresji, która podkreśliła znaczenie tożsamości płciowej i płci biologicznej w kształtowaniu się męskości/kobiecości. W grupie kontrolnej płęć i identyfikacja płciowa mają bardziej tradycyjny charakter, w społeczności LGBTIQ+ występuje większa zmienność i mniej konwencjonalne relacje pomiędzy tożsamością płciową a cechami płciowymi. Brak istotnego wpływu wieku i poziomu wykształcenia na wskaźnik męskości/kobiecości w obu grupach wskazuje także na ograniczenie tych czynników w kształtowaniu cech płciowych.

Słowa kluczowe: tożsamość płciowa, LGBTIQ+, androgynia, męskość.

A MODEL OF GENDER IDENTITY LGBTIQ+: EMPIRICAL RESEARCH**Mariia Hrechanyk***Psychologist, Postgraduate Student at the Department of Psychology
Zaporyzhzhua National University (Zaporizhzhia, Ukraine)
ORCID ID: 0000-0003-1650-3692
kunjutkazp@gmail.com*

Abstract. The article reveals the results of research into the components of LGBTIQ+ gender identity. During the follow-up process, a cross-sectional analysis between LGBTIQ+ and heterosexual control groups revealed a significant difference in gender self-expression. It has been established that the gender identity of representatives of the control group is significantly influenced by their biological status, while LGBTIQ+ people are characterized by greater androgyny, and their Gender identity is much less tied to biological status.

A regression analysis was carried out for both groups (LGBTIQ+ and control), which reinforces the importance of gender identity and biological status in the molded masculinity/femininity. The control group has a more traditional gender identity, while the LGBTIQ+ group has more variability and less conventional connections between genders. Identity and gender characteristics. The presence of a significant increase in age and level of masculinity/femininity index in both groups also indicates the interconnection of these factors in the formulated gender characteristics.

Key words: The combination, the complex sentence, the phrase, the simple sentence, the syntax.

МОДЕЛЬ ГЕНДЕРНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ ЛГБТІК+: ЕМПІРИЧНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ**Марія Гречаник***психологиня, аспірантка кафедри психології
Запорізького національного Університету (Запоріжжя, Україна)
ORCID ID: 0000-0003-1650-3692
kunjutkazp@gmail.com*

Анотація. Стаття розкриває результати дослідження компонентів гендерної ідентичності ЛГБТІК+. У процесі дослідження здійснено порівняльний аналіз між ЛГБТІК+ та гетеросексуальною контрольною групою, виявлено значні відмінності у гендерному самовираженні. Встановлено, що гендерна ідентичність представників контрольної групи значною мірою залежить від їхньої біологічної статі, тоді як учасники ЛГБТІК+ спільноти характеризуються більшою андрогінністю, а їхня гендерна ідентичність значно менше прив'язана до біологічної статі.

Здійснено регресійний аналіз для обох груп (ЛГБТІК+ та контрольної), який підкреслив важливість гендерної ідентичності та біологічної статі у формуванні маскулінності/фемінності. У контрольній групі стать та гендерна ідентифікація мають більш традиційний характер, у ЛГБТІК+ спільноті спостерігається більша варіативність та менш конвенціональні взаємозв'язки між гендерною ідентичністю та гендерними характеристиками. Відсутність значущого впливу віку та рівня освіти на індекс маскулінності/фемінності в обох групах також свідчить про обмеженість цих факторів у формуванні гендерних характеристик.

Ключові слова: гендерна ідентичність, ЛГБТІК+, андрогінність маскулінність.

Вступ. Гендерна ідентичність особистості як усвідомлена належність до певної статі – результат взаємодії складних біологічних та соціокультурних процесів, які поєднують онтогенез, формування системи гендерних властивостей особистості (маскуліності, фемінності, андрогінності) під час гендерної соціалізації особистості (Ткалич, 2015)

Самостійними складовими гендерної ідентичності людини є статева ідентичність і сексуальна орієнтація. Roselli (2018). У своїй роботі вчений стверджує про взаємозв'язок сексуальної ідентичності та сексуальної орієнтації з пренатальними факторами, які впливають на розвиток мозку та вираження сексуальної поведінки у тварин і людей., що загалом вказує на важливість біологічних чинників у формуванні гендерної ідентичності. Докази того, що гендерна ідентичність і сексуальна орієнтація маскулінізуються через пренатальний вплив тестостерону і фемінізуються за його відсутності, взяті з фундаментальних досліджень на тваринах, кореляції біометричних індексів впливу андрогенів і досліджень клінічних станів, пов'язаних з розладами статевого розвитку. Досі є спірним момент, яким чином ці фактори можуть співвідноситись один з одним і взаємодіяти з постнатальною соціалізацією. Гендерна ідентичність є лише однією з багатьох можливих соціальних ідентичностей, причому кожна ідентичність представляє психологічний зв'язок людини з певною соціальною категорією, до якої вона належить (наприклад, раси, соціального класу, релігії; див. Frable, 1997; Sherif, 1982). & Іглі, 2008; Eagly, Wood, & Diekmann, 2000; Eagly, Wood, & Johannesen-Schmidt, 2004). Переконавання у тому, що гендерна ідентичність важлива, породило широкий спектр конструктів, які представляють культурно засновані чоловічі та жіночі самовизначення Гендерна ідентичність включає наступні конструкти за трьома аспектами маскуліності та фемінності: уявлення про себе як про людину, яка володіє гендерно-типovими особистісними рисами та інтересами, має чоловічі та жіночі стосунки з іншими, і є членом категорії жінок або чоловіків, як ця категорія визначена.

Kosciw J. G. et al (2015) у своєму дослідженні стверджує, що для молодих лесбійок, геїв, бісексуалів і трансгендерів (ЛГБТ) камінг-аут (тобто розкриття ЛГБТ-ідентичності іншим) може бути ключовою віхою розвитку, яка пов'язана з кращим психологічним благополуччям. Однак ця більша видимість може супроводжуватися підвищеним ризиком стати жертвою одностатевих. Таким чином, камінг-аут може відображати стійкість і може розгортатися по-різному залежно від екологічного контексту, оскільки деякі простори можуть більш або менш підтримувати ЛГБТ-молодь, ніж інші.

Cahill, S. R. et al (2016) стверджують у своєму дослідженні, що ідентичність сексуальної орієнтації (незалежно від того, хто ідентифікує себе як гея, лесбійку чи бісексуала) корелює з поведінковим тягарем здоров'я, і важливо збирати ці дані і враховувати знання про сексуальну орієнтацію, гендерну ідентичність у процесі роботи медичних працівників.

Основна частина

Мета: Розкрити зміст, структуру і психологічні особливості гендерної ідентичності ЛГБТК+, дослідження включало такі завдання – оцінити відмінності в компонентах гендерної ідентичності між ЛГБТК+ та гетеросексуальними цисгендерними особами, дослідити силу та напрямок зв'язку між біологічною статтю та гендерною ідентичністю як в ЛГБТК+, так і в групі гетеросексуальних цисгендерних осіб.

Для оцінки відмінностей у компонентах гендерної ідентичності між представниками ЛГБТК+ та гетеросексуальними цисгендерними особами в дослідженні використовувалися основні інструменти: Статеворольовий опитувальник Бем (BSRI) та соціодемографічна анкета. Статеворольовий опитувальник слугував для вимірювання специфічних аспектів гендерної ідентичності, тоді як соціодемографічна анкета збирала необхідну базову інформацію. Порівняння між групами проводилося за допомогою U-критерію Манна-Уїтні – непараметричного критерію, який ідеально підходить для порівняння незалежних вибірок. Крім того, дельта Кліффа використовувалася для визначення розміру ефекту спостережуваних відмінностей, забезпечуючи розуміння кількісної міри варіації між двома групами.

У дослідженні також вивчався зв'язок між біологічною статтю та гендерною ідентичністю. Це досяглося за допомогою регресійного аналізу щодо обох досліджуваних груп з використанням загальної лінійної моделі. До регресійної моделі увійшли дані, зібрані за допомогою Статеворольового опитувальника S.Bem та соціально-демографічної інформації. Цей аналіз мав на меті виявити, як біологічна стать корелює з самоідентифікацією в контексті гендерної ідентичності, а також оцінити силу та напрямок цього зв'язку в різних спектрах гендеру та сексуальної орієнтації.

Важливим аспектом дослідження було виявлення окремих підгруп всередині ЛГБТК+ спільноти, які б відображали унікальне поєднання гендерної ідентичності з особистісними рисами.

Дослідження проводилося протягом дворічного періоду, з 2021 по 2023 рік, з використанням підходу онлайн-опитування та особистих зустрічей (f2f) з респондентами. Такий змішаний підхід мав вирішальне значення для врахування потреб учасників, забезпечуючи більшу міру інклюзивності та репрезентативності у процесі збору даних.

Загалом до дослідження, долучилося 110 осіб. Цей розмір вибірки було визначено як відповідний обсягу та цілям дослідження. Таким чином, для якісного етапу було отримано надійний набір даних відповідно до а рїогї аналізу потужності (мінімальний обсяг вибірки для досягнення дослідницької мети визначено у 89 осіб). Склад вибірки відображає спектр досвіду ЛГБТК+ спільноти (табл. 1).

На *кількісному етапі дослідження* розподіл респондентів за гендерною ідентичністю та орієнтацією мав дещо інший вигляд (табл. 2) Зокрема, цього разу була вищою загальна кількість учасників (270 осіб), з більшою представленістю респондентів контрольної групи.

Таблиця 1

Розподіл гендерної самоідентифікації респондентів групи ЛГБТК+ на якісному етапі дослідження

Група репрезентації	Гендерна самоідентифікація	Кількість	Відсоток
Цисгендерні особи, конвенційна гендерна соціалізація	Цисгендерні жінки	52	47,3%
	Цисгендерні чоловіки	26	23,6%
Трансгендерні особи	Трансгендерні жінки	1	7,3%
	Трансгендерні чоловіки	7	
Гендер-флуїдний досвід	Небінарні персони	13	21,8%
	Квір	9	
	Поза гендером	2	

Таблиця 2

Характеристика досліджуваної вибірки на кількісному етапі дослідження

Змінна	Група	Кількість	% від загалу
Група	Контрольна	205	75,9%
	ЛГБТ	65	24,1%
Освіта	Вища	59	21,9%
	Незакінчена вища	179	66,3%
	Середня	32	11,9%
Сімейний статус	в стосунках	18	27,7%
	не одружений(-а)	46	70,8%
	одружений(-а)	1	1,5%
Стать	Жіноча	181	67,0%
	Чоловіча	89	33,0%
Сексуальна орієнтація	асексуальна	3	1,1%
	бісексуальна	24	8,9%
	гетеросексуальна	205	75,9%
	гомосексуальна	29	10,7%
	пансексуальна	9	3,3%
Гендерна ідентичність	агендер	3	1,1%
	гендерфлюїд	1	0,4%
	квір	3	1,1%
	небінар	7	2,6%
	транс-жінка	1	0,4%
	транс-чоловік	2	0,7%
	цис-жінка	169	62,6%
	цис-чоловік	84	31,1%

Подібним чином на кількісному етапі було проаналізовано структуру досліджуваної групи ЛГБТК+ (табл. 3), що складала в сумі 65 осіб. Помітно, що серед даної групи були відсутні учасники зі статусом «одружений(-а)» та особи з гетеросексуальною орієнтацією. З одного боку, причини такого розподілу цілком зрозумілі, адже в Україні не дозволені шлюби для одностатевих пар. З іншого боку, таке пояснення не охоплює осіб з бісексуальною орієнтацією. Це спостереження може слугувати перспективою для подальших досліджень.

Таблиця 3

Характеристика досліджуваної групи ЛГБТК+

Змінна	Група	Кількість	% від загалу
Освіта	Вища	26	40,0%
	Незакінчена вища	31	47,7%
	Середня	8	12,3%
Сімейний статус	в стосунках	19	29,2%
	не одружений(-а)	46	70,8%
	одружений(-а)	0	0,0%
Стать	Жіноча	50	76,9%
	Чоловіча	15	23,1%
Сексуальна орієнтація	асексуальна	3	4,6%
	бісексуальна	24	36,9%
	гетеросексуальна	0	0,0%
	гомосексуальна	29	44,6%
	пансексуальна	9	13,8%

Продовження таблиці 2

Гендерна ідентичність	агендер	3	4,6%
	гендерфлюїд	1	1,5%
	квір	3	4,6%
	небінар	7	10,8%
	транс-жінка	1	1,5%
	транс-чоловік	2	3,1%
	цис-жінка	38	58,5%
	цис-чоловік	10	15,4%

Нижче наведено опис частини вибірки, яку складають члени ЛГБТК+ спільноти.

З огляду на рисунок 1, очевидним є той факт, що абсолютну більшість групи ЛГБТК+ становлять жінки – 76,9%. Чоловіки ж складають дещо менше третини вибірки – 23,1%.

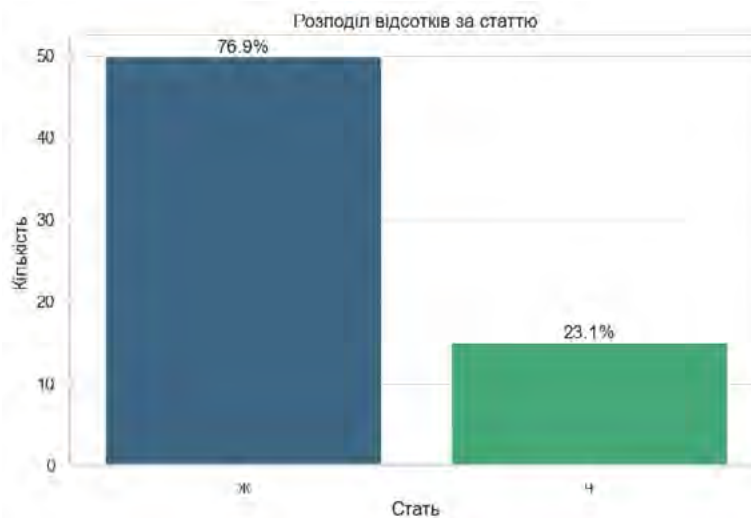

Рис. 1. Графік розподілу респондентів за статтю

Відповідно до рисунку 2, можна зробити висновок, що за гендерною ідентичністю більше половини респондентів визначають себе як цисгендерна жінка (58,5%). Значно меншу, але все ще значну, відсоткову частку складають цисгендерні чоловіки (15,4%) та небінарні особи (10,8%). Рівна відсоткова частка респондентів припадає на осіб, що визначають свою гендерну ідентичність як квір або агендер (по 4,6%). Дещо менша частка респондентів ідентифікують себе транс-чоловіками. Найменше у вибірці представлено гендерфлюїдних осіб та транс-жінок (по 1,5%).

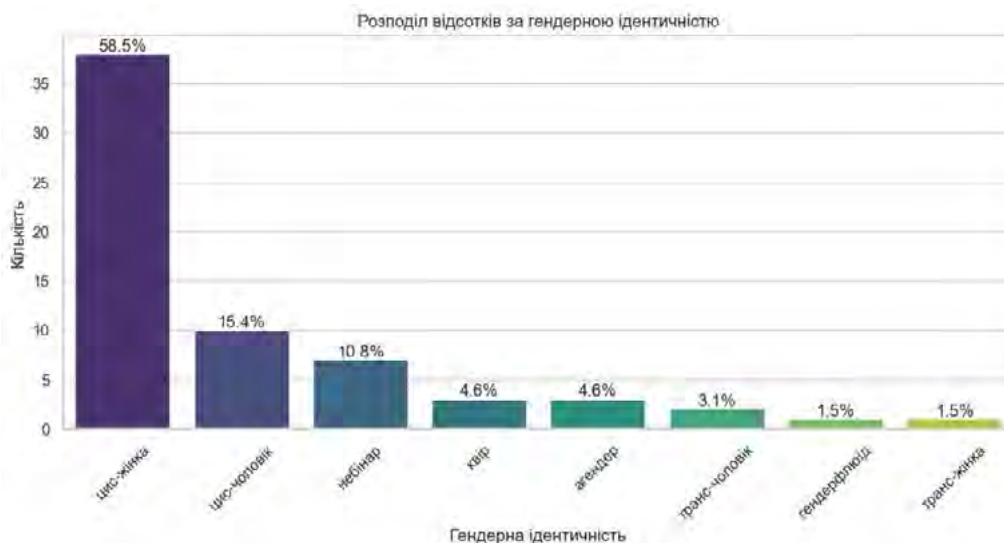

Рис. 2. Графік розподілу респондентів за гендерною ідентичністю

З рисунку 3 можна стверджувати, що за сексуальною орієнтацією 44,6% респондентів членів ЛГБТК+ спільноти мають гомосексуальну орієнтацію; 36,9% – бісексуальну; 13,8% – пансексуальну; і лише 4,6% – асексуальну.

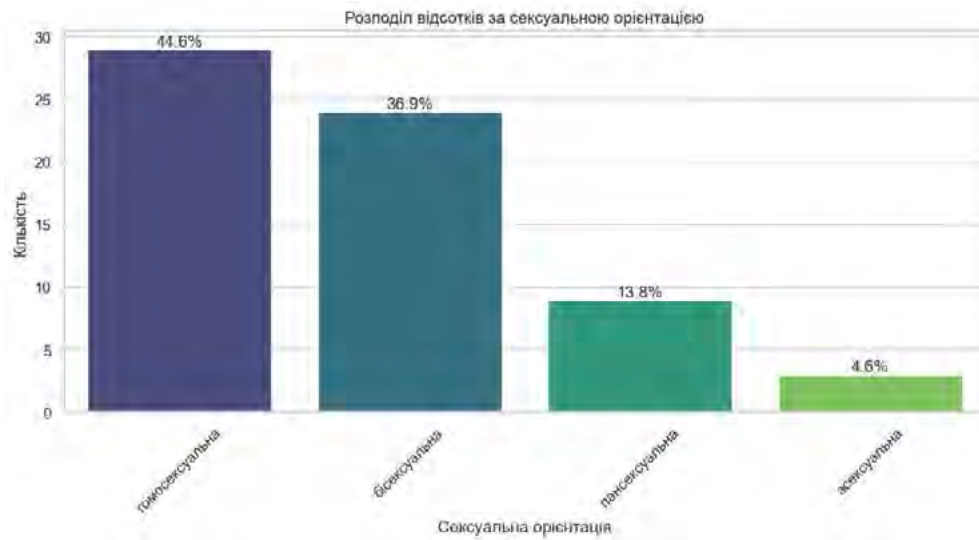

Рис. 3. Графік розподілу респондентів за сексуальною орієнтацією

Результати та їх обговорення. Говорячи про характеристику досліджуваної вибірки за методикою S.Vem, з рисунку 4 можна зробити висновок, що переважна більшість респондентів має андрогінну гендерну ідентичність.

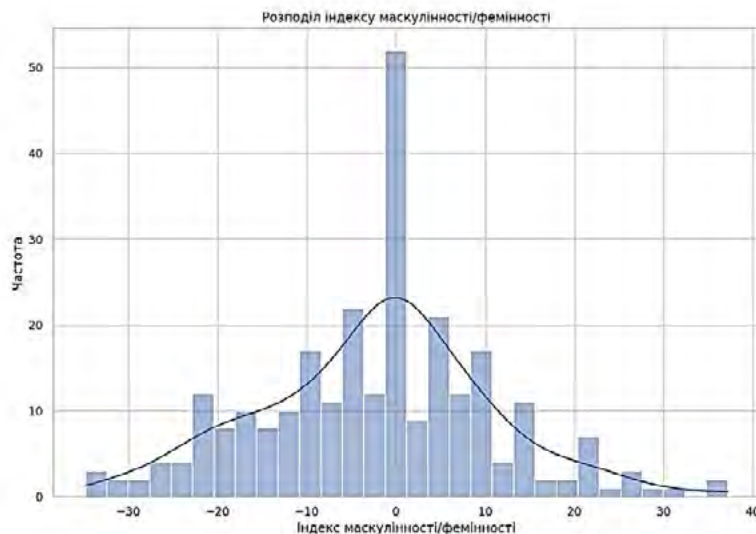

Рис. 4. Графік розподілу індексу маскулінності/фемінності серед всіх учасників дослідження (ЛГБТК+ і контроль)

Такі результати можуть означати, що існуюча модель андрогінності, яка була прогресивною на момент свого створення, зараз може бути недостатньою для опису широкого спектру гендерних ідентичностей. Сучасне розуміння гендеру як неперервного спектру, що виходить за межі традиційного бінарного поділу на маскулінність та фемінність, вимагає більш гнучких і комплексних підходів до оцінки гендерної ідентичності.

Висока частка андрогінних респондентів може свідчити не стільки про розмитість гендерних ролей у їхньому самосприйнятті, скільки про обмеженість опитувальника, який не може ефективно розрізняти більш тонкі та різноманітні аспекти гендерної експресії та ідентичності, які визнані у сучасному гендерному дискурсі. Зокрема, Статеворольовий опитувальник S.Vem орієнтований на ідентифікацію традиційно «чоловічих» чи «жіночих» рис, в той час як сучасні дослідження вказують на існування значно більшої кількості (Kuper, 2012, Jacobson, 2018).

Таким чином, недоліки методики можуть бути пов'язані з культурно-історичними змінами у визначенні гендерних ролей. Що було актуальним та інноваційним у 1970-х роках, коли S.Vem розробила свій опитувальник, може не відповідати сьгоднішнім реаліям, особливо в контексті постмодерної критики бінарної опозиції гендеру та акценту на гендерному плюралізмі (Ferrer-Pérez & Bosch-Fiol, 2014).

З урахуванням цих аргументів, використання Статевро-рольового опитувальника у сучасних дослідженнях може потребувати додаткових корекцій або доповнень для адекватного представлення широкого спектру гендерних ідентичностей. Це може включати розробку нових інструментів оцінки або адаптацію існуючих підходів з метою врахування сучасних концепцій гендерної різноманітності.

Підсумовуючи аналіз психометричних інструменту – Статевро-рольового опитувальника Vem, можна казати про доцільність їхнього використання для дослідження гендерної ідентичності в ЛГБТК+ спільноті. Статевро-рольовий опитувальник Vem хоча і має деякі обмеження у відображенні сучасних гендерних реалій, все ж є важливим для оцінки сприйняття індивідуумами традиційних і нетрадиційних гендерних ролей. Використання цього опитувальника дозволяє виявити ставлення до гендерних норм і може служити доповненням до більш сучасних методів аналізу гендерної ідентичності.

Аналіз відмінностей у структурі гендерної ідентичності ЛГБТК+ порівняно з контрольною групою гетеросексуальних цисгендерних осіб

Аналізуючи структуру гендерної ідентичності серед досліджуваної вибірки, ми зосереджуємося на вивченні різниці між ЛГБТК+ особами та гетеросексуальними цисгендерними респондентами. Вибірка охоплює 270 осіб, з яких 205 представляють гетеросексуальну групу, а 65 – ЛГБТК+ спільноту. Для аналізу використовувався коефіцієнт маскулінності/фемінності за Статевро-рольовим опитувальником S.Vem, що дозволяє встановити гендерну ідентичність респондентів.

Початковий етап аналізу включав застосування тесту Манна-Уїтні, який дозволив оцінити статистично значущі відмінності між цими двома групами. Цей непараметричний тест важливий для виявлення різниці в розподілі оцінок гендерної ідентичності, оскільки він не вимагає нормального розподілу даних та є придатним для порівняння двох незалежних вибірок. Для перевірки доцільності використання тесту Манна-Уїтні застосували аналіз нормальності розподілу даних (критерій Шапіро-Уїлка).

Далі, для більш глибокого аналізу зв'язків між біологічною статтю, гендерною ідентичністю та сексуальною орієнтацією респондентів, було застосовано загальну лінійну модель (GLM). Цей метод дозволив з'ясувати, наскільки біологічна стать та сексуальна орієнтація впливають на гендерну ідентичність у кожній з груп, та оцінити взаємозв'язок цих факторів.

Очікується, що отримані результати допоможуть краще зрозуміти структуру гендерної ідентичності в контексті різних сексуальних орієнтацій і біологічних статей, а також виявити ключові аспекти, які відрізняють гендерну ідентичність у ЛГБТК+ спільноті від гетеросексуальних цисгендерних осіб.

В ході первинного аналізу (табл. 4) було встановлено, що для контрольної групи більш характерною є схильність до виражених маскулінних якостей ($M = -3,2837$, $SD = 12,9$). Для ЛГБТК+ групи навпаки, більш характерними виявилися помірно фемінінні характеристики ($M = 1,2504$, $SD = 12,5$). Стандартне відхилення для обох груп спостерігалось приблизно однакове (12,9 у контрольної групи проти 12,5 у групи ЛГБТК+). Такі спостереження можуть вказувати на те, що варіація в оцінках маскулінності та фемінності в обох групах є подібною.

Таблиця 4

Описові статистики для обох досліджуваних груп

Група	К-сть	Середнє	Ст. відхилення	Мінімум	25%	50%	75%	Максимум
Контроль	205	-3,28	12,91	33,04	13,22	2,83	5,66	36,82
ЛГБТК+	65	1,25	12,5	-34,83	-1	0	4,64	37,15

Відповідно до гістограм на рисунку 5, обидва розподіли виглядають приблизно дзвоноподібними, але з деякою нерівністю.

Для жінок контрольної групи андрогінний тип виявився характерним більшою мірою ($M = 1,07$, $SD = 11,9$, табл. 5). Тобто жінки контрольної групи в основному демонструють як жіночі, так і чоловічі якості у соціальних ситуаціях, але з незначним зміщенням у фемінінність. Своєю чергою, для чоловіків контрольної групи притаманним виявився виражений маскулінний тип рис ($M = -10,998$, $SD = 10,98$).

Таблиця 5

Описові статистики за статтю для обох досліджуваних груп

Група	Стать	К-сть	mean	std	min	25%	50%	75%	max
Контроль	ж	131	1,07	11,87	-33,04	-7,55	0,94	8,50	36,82
	ч	74	-11,00	10,98	-33,04	-20,53	-9,44	-3,78	26,44
ЛГБТ	ж	50	1,92	11,69	-25,54	-0,97	-0,02	4,64	37,15
	ч	15	-1,00	15,14	-34,83	-1,22	0,00	4,64	20,90

Отже, у контрольній групі відмічається тенденція до більш традиційних гендерних ролей, з явно вираженою маскулінністю серед чоловіків та помірною андрогінністю серед жінок. Ці результати вказують

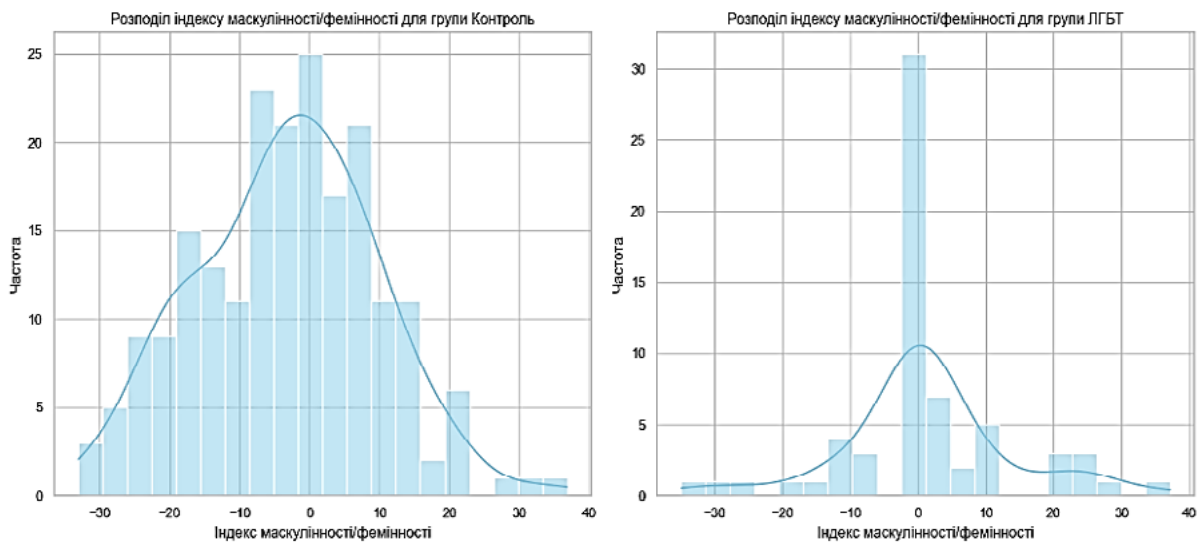

Рис. 5. Розподіл індексу маскулінності/фемінності для контрольної (Контроль) та ЛГБТК+ (ЛГБТ) груп

на можливе збереження традиційних уявлень про гендерні ролі в гетеросексуальній частині вибірки. Також це може свідчити про соціокультурні впливи, які формують гендерні уявлення та поведінку в контрольній групі.

Подібним чином була проаналізована група ЛГБТК+. Представники цієї спільноти чоловічої статі виявилися загалом схильними до андрогінності ($M = -0,996$, $SD = 15,14$). Жінки ж демонстрували помірно фемінінний тип проявів особистості ($M = 1,924$, $SD = 11,69$). Отже, представники ЛГБТК+ спільноти демонструють різноманітність у вираженні гендерних рис, зі схильністю до андрогінності серед чоловіків та помірної фемінінності серед жінок. Така різноманітність відображає більшу гнучкість у ставленні до гендерних норм та менші обмеження у вираженні особистості, що може бути пов'язано з культурними особливостями ЛГБТК+ спільноти. Це також підкреслює унікальність і різноманітність гендерного досвіду в цій групі, яка може значно відрізнятись від гендерних уявлень у гетеросексуальному середовищі.

Варто сказати, що стандартне відхилення для жінок обох груп є доволі близьким, що може свідчити про подібну варіацію оцінок маскулінності та фемінності. В той же час, стандартне відхилення для чоловіків обох груп в порівнянні між собою значно відрізняються, що вказує на значні розбіжності у варіації оцінок. При цьому стандартне відхилення для чоловіків контрольної групи та жінок обох груп є доволі близькими. Тобто, можна говорити про наявність відмінностей у сприйнятті маскулінності та фемінності між гетеросексуальними та ЛГБТК+ особами.

Схожість стандартних відхилень для жінок у обох групах свідчить про схожу варіабельність у вираженні маскулінних та фемінінних рис. Це може вказувати на те, що незалежно від сексуальної орієнтації, жінки мають схожі тенденції в гендерному самовираженні, з балансом між «жіночими» та «чоловічими» характеристиками.

Водночас, значна різниця у стандартних відхиленнях для чоловіків обох груп підкреслює більшу розбіжність у варіації гендерних рис. Це може свідчити про те, що чоловіки з ЛГБТК+ спільноти можуть мати більш різноманітні способи вираження своєї гендерної ідентичності порівняно з гетеросексуальними чоловіками.

Блиькість стандартних відхилень для чоловіків контрольної групи та жінок обох груп може свідчити про більшу стабільність або консервативність у гендерних уявленнях серед гетеросексуальних чоловіків, які, можливо, менше схильні до гендерної експериментації, ніж жінки або чоловіки з ЛГБТК+ групи.

Для визначення нормальності розподілу було використано тест Шапіро-Вілка. Даний метод є ефективним для великих вибірок (зазвичай більше 50 респондентів). Розрахунок р-значення виконується наступним чином: величина W порівнюється з теоретичним розподілом W . Своєю чергою, р-значення відображає ймовірність отримати таке або більше відхилення, ніж те, яке спостерігається, при умові, що дані походять з нормального розподілу. В результаті аналізу було встановлено, що для контрольної групи р-значення більше 0,05. Це свідчить неможливість відхилення нульової гіпотези, а отже – про нормальний розподіл. Для ЛГБТК+-групи ситуація спостерігалася протилежна. Тут р-значення становило менше 0,05, що означає відхилення нульової гіпотези. Розподіл у цій групі може значно відрізнятись від нормального розподілу. У цьому випадку непараметричні тести можуть бути більш доречними для групового порівняння. Таким чином, для порівняння груп було вирішено застосувати непараметричний критерій Манна-Уїтні.

Застосування тесту Мана-Уїтні для аналізу відмінностей між контрольною групою та групою ЛГБТК+ виявило значимі статистичні розходження. Зокрема, значення U статистики сягало рівня 5381, а р-значення складало 0,0195, що свідчить про менш ніж 5% ймовірність того, що виявлені відмінності могли виникнути

випадково. Такий результат дозволяє стверджувати про наявність статистично значущих відмінностей між досліджуваними групами.

Аналізуючи візуальні дані, представлені на рисунку 6, можна відмітити, що контрольна група характеризується більшою схильністю до маскулінних рис, у той час як група ЛГБТК+ має тенденцію до вираження фемінінних рис. Це відображає кількісні висновки, отримані за допомогою тесту Мана-Уїтні.

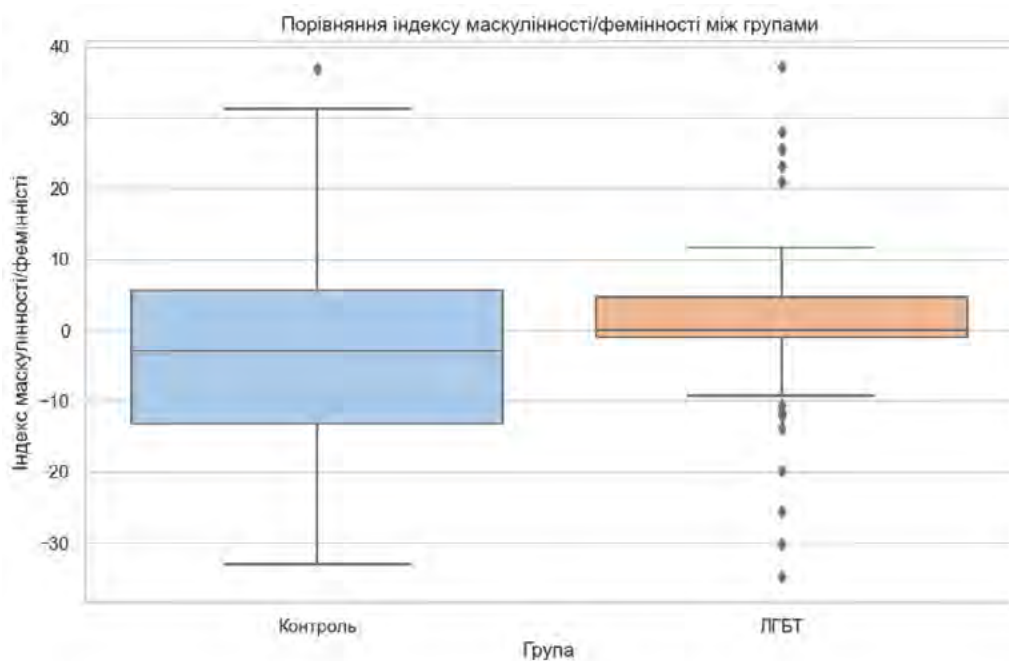

Рис. 6. Порівняння індексу маскулінності/фемінності між групами

Додатково, розрахунок показника Дельта Кліффа, який склав $-0,19235$, вказує на малий або помірний розмір ефекту. Цей результат свідчить про те, що хоча між групами і спостерігається статистично значуща відмінність у маскулінності/фемінності, вона не є значною. Отже, можна зробити висновок, що хоча розходження у вираженні маскулінності/фемінності між контрольною та ЛГБТК+-групами і є статистично значущими, вони є відносно невеликими та не повинні трактуватися як визначальні для цих груп.

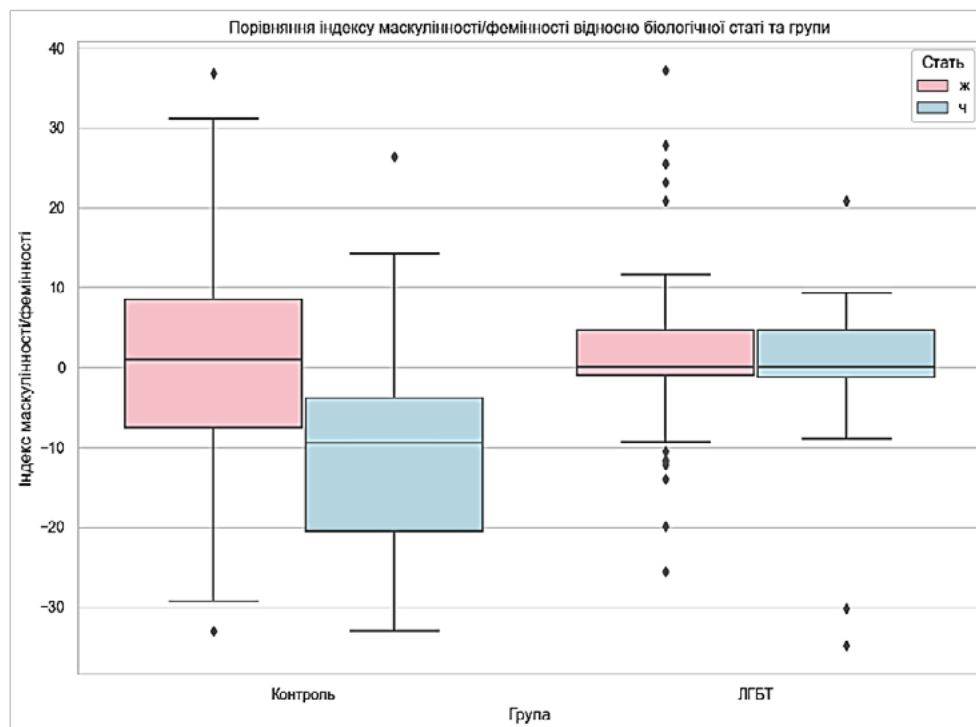

Рис. 7. Порівняння індексу маскулінності/фемінності відповідно до статі та групи

Проведений за допомогою тесту Мана-Уїтні аналіз для визначення статистичної значимості відмінностей між чоловіками та жінками у контрольній та ЛГБТК+-групах виявив цікаві тенденції. Зокрема, у контрольній групі було знайдено статистично значущі відмінності між чоловіками та жінками, зі значенням U статистики 7595,5 та p -значенням $1,59 \cdot 10^{-11}$, що набагато нижче порогу значимості 0,05. Це свідчить про наявність чітко виражених гендерних розходжень у контрольній групі.

Додатково, аналіз гістограми на рисунку 7 показує, що у контрольній групі чоловіки мають, як правило, нижчі показники маскулітності/фемінності порівняно з жінками, що корелює з традиційними суспільними нормами. На противагу цьому, у групі ЛГБТК+ спостерігається значний збіг у розподілі маскулітності/фемінності серед чоловіків та жінок. Це вказує на менш виражену різницю в гендерних характеристиках серед ЛГБТК+ осіб у порівнянні з контрольною групою.

При аналізі сили ефекту відмінностей між чоловіками та жінками у контрольній та ЛГБТК+-групах, важливим стає розгляд показника Дельта Кліффа. Для контрольної групи він склав 0,5671, що відповідає помірного розміру ефекту. Це означає, що значна частина балів, отриманих членами контрольної групи, є вищими порівняно з балами в групі порівняння. Такий результат може свідчити про більш виражену гендерну диференціацію в маскулітності/фемінності серед членів контрольної групи.

На противагу цьому, у групі ЛГБТК+ показник Дельта Кліффа становив лише -0,0133, що є близьким до нуля. Таке низьке значення Дельти Кліффа вказує на мінімальну або незначну різницю в розподілі балів між чоловіками та жінками в групі ЛГБТК+. Це свідчить про відсутність значного впливу гендеру на показники маскулітності/фемінності в цій групі, підкреслюючи більш однорідний характер гендерних характеристик серед її членів.

Таким чином, результати дослідження свідчать про значно виражену гендерну диференціацію у контрольній групі, у той час як у групі ЛГБТК+ гендерні характеристики мають більш однорідний характер. Ці висновки можуть свідчити про різні моделі гендерної ідентичності та її вираження у згаданих групах.

Після цього також була досліджена значущість впливу різних факторів на індекс маскулітності/фемінності у обох групах за допомогою регресійного аналізу. Для ЛГБТК+-спільноти регресійна модель включала такі змінні, як вік, освіта, стать та різні форми гендерної ідентичності. Важливо відзначити, що значення константи відображає очікуваний рівень індексу маскулітності/фемінності при відсутності впливу вивчених змінних.

Аналіз (табл. 6) показав, що вік (коефіцієнт = 0,2877, $p = 0,352$), освіта (коефіцієнт = 3,8362, $p = 0,345$) та стать (коефіцієнт для чоловіків порівняно з жінками = 4,9775, $p = 0,507$) не мають статистично значущого впливу на залежну змінну. З іншого боку, вплив гендерної ідентичності, особливо ідентифікація як 'транс-чоловік' (коефіцієнт = -43,6416), виявився статистично значимим ($p < 0,001$). Це означає, що ідентифікація як 'транс-чоловік' приблизно на 43,64 балу знижує індекс маскулітності/фемінності. Інші категорії гендерної ідентичності не показали статистично значимого впливу на залежну змінну.

Таблиця 6

Результати регресійного аналізу для групи ЛГБТК+

	Коефіцієнт	Ст.похибка	z	P> z	[0.025]	[0.975]
Константа	-2,7142	11,422	-0,238	0,812	25,101	19,673
Освіта (вища)	3,8362	4,064	0,944	0,345	-4,13	11,802
Стать (чоловік)	4,9775	7,508	0,663	0,507	-9,738	19,693
Гендерна ідентичність (гендерфлюїд)	-3,6021	13,096	-0,275	0,783	-29,27	22,066
Гендерна ідентичність (квір)	-10,0655	9,149	-1,1	0,271	-27,996	7,865
Гендерна ідентичність (небінар)	-1,0592	7,931	-0,134	0,894	-16,603	14,485
Гендерна ідентичність (транс-жінка)	18,379	13,148	1,398	0,162	-7,391	44,15
Гендерна ідентичність (транс-чоловік)	-43,6416	11,299	-3,862	0	-65,787	-21,496
Гендерна ідентичність (цис-жінка)	-5,575	7,127	-0,782	0,434	-19,544	8,394
Гендерна ідентичність (цис-чоловік)	-8,9052	8,767	-1,016	0,31	-26,089	8,278
Вік	0,2877	0,309	0,931	0,352	-0,318	0,893
R² = 0.3694						

Оцінка якості підігнання моделі була здійснена за допомогою псевдо R-квадрату, який у даному випадку склав 0,3694. Цей показник відіграє ключову роль у визначенні якості прилягання моделі до даних шляхом зіставлення її з базовими моделями. Чим ближчим до одиниці є псевдо R-квадрат, тим більш адекватною є модель у відображенні зв'язків між залежними та незалежними змінними.

У контексті даного дослідження, значення псевдо R-квадрату 0,3694 означає, що модель здатна пояснити близько 36,94% варіації в залежній змінній, порівняно з моделлю, що включає лише константу. Це свідчить про те, що хоча модель має певну здатність до пояснення варіації в залежній змінній, значна частина варіації залишається не поясненою. Таким чином, можна стверджувати, що модель є корисною для аналізу впливу віку, освіти, статі та гендерної ідентичності на маскуліність/фемінінність, проте вона не є вичерпною і може бути доповнена іншими факторами для більш повного відображення залежностей у досліджуваних даних.

Ці результати підтверджуються візуальними даними, представленими на рисунку 8. Графік демонструє відсутність значущого впливу віку, освіти та статі, але виразний вплив гендерної ідентифікації як 'транс-чоловіка' на індекс маскуліності/фемінінності. Такі висновки мають важливе значення для розуміння факторів, що впливають на гендерну ідентичність та її вираження в ЛГБТК+-спільноті.

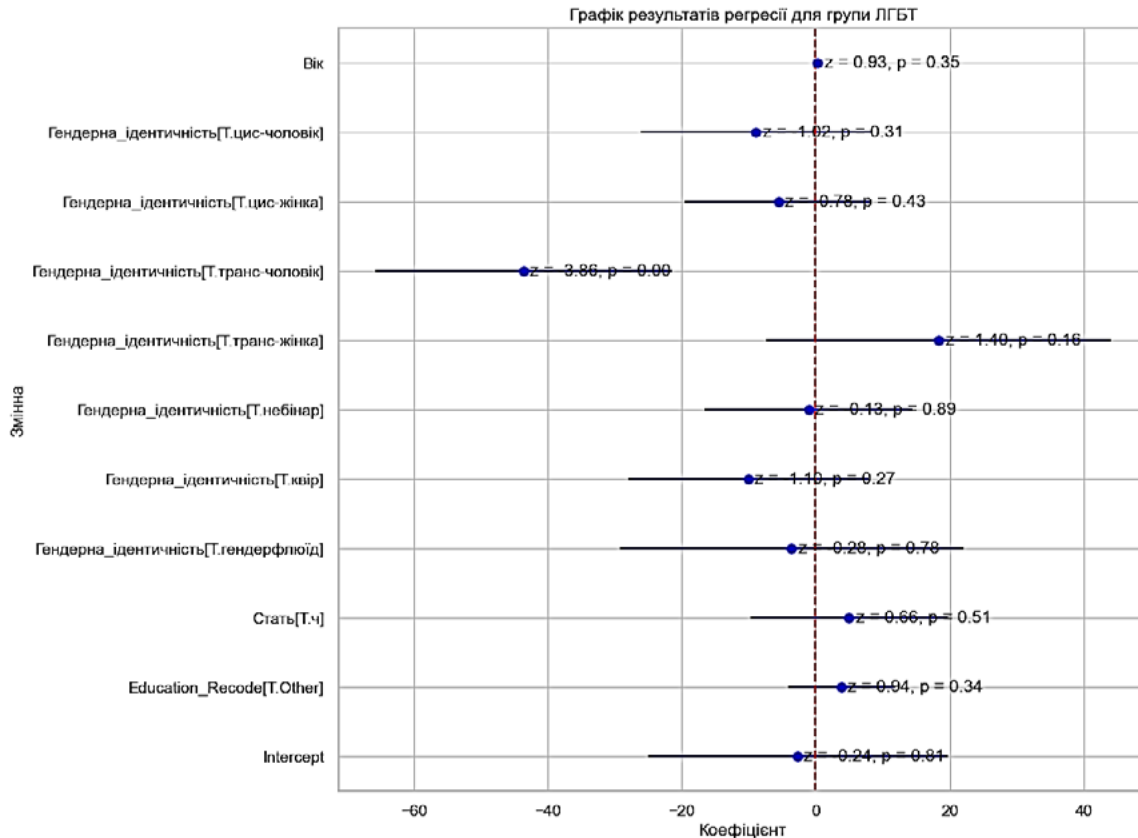

Рис. 8. Графік результатів регресії для групи ЛГБТК+ (коефіцієнти та їхня значущість)

Результати регресійного аналізу для контрольної групи вказують на існування статистично значущих відмінностей у впливі окремих незалежних змінних на індекс маскуліності/фемінінності (табл. 7). З чотирьох розглянутих змінних – статі, гендерної ідентичності, освіти та віку – лише дві з них показали значущий вплив.

Першою значущою змінною є стать, де коефіцієнт для чоловіків порівняно з жінками становить -5,9618 ($p = 0,000$). Другою є гендерна ідентичність, з коефіцієнтом для цис-чоловіків порівняно з цис-жінками також -5,9618 ($p = 0,000$). Це означає, що як чоловіча стать, так і ідентифікація себе як цис-чоловіка, знижують індекс маскуліності/фемінінності приблизно на 5,96 балу кожна. Ці результати підкреслюють важливість гендерної ідентичності та біологічної статі в контексті маскуліності/фемінінності в контрольній групі.

Таблиця 7

Результати регресійного аналізу для контрольної групи

	Коефіцієнт	Ст.похибка	z	P> z	[0.025]	[0.975]
Константа	-1,4042	3,634	-0,386	0,699	-8,526	5,717
Освіта (вища)	0,0379	2,247	0,017	0,987	-4,365	4,441
Стать (чоловік)	-5,9618	0,853	-6,991	0	-7,633	-4,29
Гендерна ідентичність (цис-чоловік)	-5,9618	0,853	-6,991	0	-7,633	-4,29
Вік	0,0708	0,075	0,945	0,344	-0,076	0,217
R² = 0.2252						

Натомість змінні, такі як рівень освіти (коефіцієнт = 0,0379, $p = 0,987$) та вік (коефіцієнт = 0,0708, $p = 0,344$), не продемонстрували статистично значущого впливу на залежну змінну. Це вказує на те, що, хоча ці фактори можуть впливати на індекс маскулінності/фемінності, їхній вплив не є визначальним у рамках даного дослідження.

Візуальне підтвердження цих висновків можна знайти на рисунку 4.3., де відображено вплив різних незалежних змінних на індекс маскулінності/фемінності у контрольній групі.

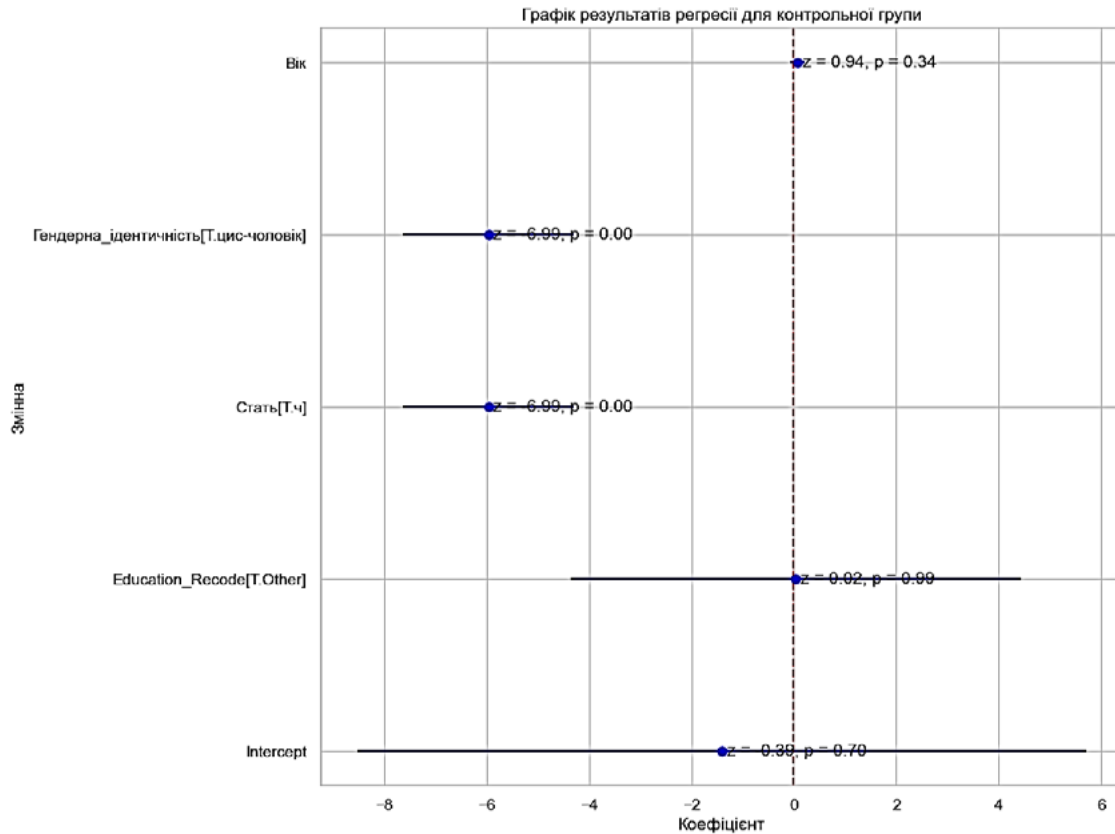

Рис. 9. Графік результатів регресії для контрольної групи (коефіцієнти та їхня значущість)

Регресійний аналіз для обох груп підкреслює, що гендерна ідентичність та біологічна стать мають значний вплив на маскулінність/фемінність. Проте, цей вплив виражений по-різному в кожній з груп.

У контрольній групі чоловіча стать та ідентифікація себе як цис-чоловіка значно знижують індекс маскулінності/фемінності, демонструючи важливість цих змінних у формуванні гендерних характеристик. Натомість у групі ЛГБТК+ значущий вплив має лише ідентифікація себе як транс-чоловіка, що свідчить про різні патерни гендерної ідентичності в цій групі. Це вказує на більшу різноманітність гендерних ідентифікацій та менш традиційні взаємозв'язки між гендерною ідентичністю та маскулінністю/фемінністю серед ЛГБТК+осіб.

Відсутність значущого впливу віку та рівня освіти на індекс маскулінності/фемінності в обох групах також є важливим висновком. Це свідчить про те, що хоча ці фактори можуть впливати на інші аспекти ідентичності, їхній вплив на гендерні характеристики є обмеженим.

Висновки. Порівняльний аналіз між ЛГБТК+ та гетеросексуальною контрольною групою виявив значні відмінності у гендерному самовираженні. Зокрема, було встановлено, що гендерна ідентичність представників контрольної групи значною мірою залежить від їхньої біологічної статі, тоді як учасники ЛГБТК+ спільноти характеризуються більшою андрогінністю, а їхня гендерна ідентичність значно менше прив'язана до біологічної статі.

Регресійний аналіз для обох груп (ЛГБТК+ та контрольної) підкреслює важливість гендерної ідентичності та біологічної статі у формуванні маскулінності/фемінності. Проте, виявлено, що цей вплив має різні характеристики в кожній з груп. У контрольній групі стать та гендерна ідентифікація мають більш традиційний характер, в той час як у ЛГБТК+ спільноті спостерігається більша варіативність та менш конвенціональні взаємозв'язки між гендерною ідентичністю та гендерними характеристиками.

Відсутність значущого впливу віку та рівня освіти на індекс маскулінності/фемінності в обох групах також свідчить про обмеженість цих факторів у формуванні гендерних характеристик. Це вказує на те, що, хоча освіта та вік можуть впливати на інші аспекти ідентичності, їхній вплив на гендерні характеристики не є вирішальним.

Загалом, емпіричне дослідження гендерної ідентичності в ЛГБТІК+ спільноті відкрило нові перспективи для розуміння гендерної динаміки. Виявлені відмінності між ЛГБТІК+ та контрольною групою підкреслюють необхідність інклюзивного підходу в гендерних дослідженнях, який враховує широкий спектр гендерних ідентичностей і їхнього впливу на особистісний розвиток та соціальні відносини.

Список використаних джерел:

1. Ткалич М. *Гендерна психологія*: навч. посіб. К.: Академвидав, 2021. С. 55–63.
2. Bem, S. L. (1974). Bem Sex Role Inventory. *APA PsycTests*. P. 109–167.
3. Cahill, S. R., Baker, K., Deutsch, M. B., Keatley, J., & Makadon, H. J. (2016). Inclusion of sexual orientation and gender identity in stage 3 meaningful use guidelines: a huge step forward for LGBT health. *LGBT health*, 3(2), 100–102.
4. Choi N. (2003) The Structure of the Bem Sex Role Inventory: A Summary Report of 23 Validation Studies. *American journal of community psychology*, 76(4), 127–140.
5. Costa, P. T., Jr., Terracciano, A., & McCrae, R. R. (2001). Gender differences in personality traits across cultures: Robust and surprising findings. *Journal of Personality and Social Psychology*, 81(2), 322–331.
6. Goldberg, L. R. (1993). The structure of phenotypic personality traits. *American Psychologist*, 48(1), 26–34
7. Gómez-Gil E., Gómez A., Cañizares S., Guillamón A, Rametti G., Esteva I., Vázquez A. & M.S alamero-Baró (2012). Clinical Utility of the Bem Sex Role Inventory (BSRI) in the Spanish Transsexual and Nontranssexual Population, *Journal of Personality Assessment*, 94:3, 304–309.
8. Jacobson, R. (2018) Self-Reported Gender Identity and Sexuality in an Online Sample of Cisgender, Transgender, and Gender-Diverse Individuals: An Exploratory Study. *New York: Kluwer Academic Publisher*, 221–257.
9. Judge, L. & LePine, P. (2007). "Bright and Dark Sides" Research Companion to the Dysfunctional Workplace, *New York: Kluwer Academic Publisher*, 130–135.
10. Kosciw, J. G., Palmer, N. A., & Kull, R. M. (2015). Reflecting resiliency: Openness about sexual orientation and/or gender identity and its relationship to well-being and educational outcomes for LGBT students. *American journal of community psychology*, 55(1-2), 167–178.
11. Kuper, L.(2012). Exploring the Diversity of Gender and Sexual Orientation Identities in an Online Sample of Transgender Individuals, 165–197.
12. Lee, A. G. (1982). Psychological Androgyny and Social Desirability, *Journal of Personality Assessment*, 147–152.
13. McCrae, R.R. (2002). "NEO-PI-R data from 36 cultures: Further Intercultural comparisons.". In McCrae RR, Allik J (eds.). *The Five-Factor model of personality across cultures*. New York: Kluwer Academic Publisher, 105–25.
14. Neal, A., Yeo, G., Koy, A., Xiao, T. (2012), *Predicting the form and direction of work role performance from the Big 5 model of personality traits*. J. Organiz. Behav., 33: 175–192.
15. Roselli, C. E. (2018). Neurobiology of gender identity and sexual orientation. *Journal of neuroendocrinology*, 30(7), 125–141.
16. Sackett, P. R., & Walmsley, P. T. (2014). *Which Personality Attributes Are Most Important in the Workplace? Perspectives on Psychological Science*, 9(5), 538–551.
17. Ferrer-Pérez, V. A., & Bosch-Fiol, E. (2014) *The measure of the masculinity–femininity construct today: Some reflections on the case of the Bem Sex Role Inventory / La medida del constructo masculinidad–feminidad en la actualidad: algunas reflexiones sobre el caso del Bem Sex Role Inventory*, *International Journal of Social Psychology*, 180–207.
18. Windle, M. (1985). *A psychometric study of the Bem Sex Role Inventory with an older adult sample*, 67–75.
19. Wood, W., & Eagly, A. H. (2009). Gender identity. *Handbook of individual differences in social behavior*, 109–125.

References:

1. Tkalych M. (2021) *Henderna psychologia*: navch. posyb. K.: Akademvidav. P.55–63. [in Ukrainian]
2. Bem, S. L. (1974). Bem Sex Role Inventory [Database record]. *APA PsycTests*. 109–167. [in English]
3. Cahill, S. R., Baker, K., Deutsch, M. B., Keatley, J., & Makadon, H. J. (2016). Inclusion of sexual orientation and gender identity in stage 3 meaningful use guidelines: a huge step forward for LGBT health. *LGBT health*, 3(2), 100–102. [in English]
4. Choi N. (2003) The Structure of the Bem Sex Role Inventory: A Summary Report of 23 Validation Studies. *American journal of community psychology*, 76(4), 127–140. [in English]
5. Costa, P. T., Jr., Terracciano, A., & McCrae, R. R. (2001). Gender differences in personality traits across cultures: Robust and surprising findings. *Journal of Personality and Social Psychology*, 81(2), 322–331. [in English]
6. Goldberg, L. R. (1993). The structure of phenotypic personality traits. *American Psychologist*, 48(1), 26–34. [in English]
7. Gómez-Gil E., Gómez A., Cañizares S., Guillamón A, Rametti G., Esteva I., Vázquez A. & M.S alamero-Baró (2012). Clinical Utility of the Bem Sex Role Inventory (BSRI) in the Spanish Transsexual and Nontranssexual Population, *Journal of Personality Assessment*, 94:3, 304–309. [in English]
8. Jacobson, R. (2018) Self-Reported Gender Identity and Sexuality in an Online Sample of Cisgender, Transgender, and Gender-Diverse Individuals: An Exploratory Study. *New York: Kluwer Academic Publisher*, 221–257. [in English]
9. Judge, L. & LePine, P. (2007). "Bright and Dark Sides" Research Companion to the Dysfunctional Workplace, *New York: Kluwer Academic Publisher*. [in English]
10. Kosciw, J. G., Palmer, N. A., & Kull, R. M. (2015). Reflecting resiliency: Openness about sexual orientation and/or gender identity and its relationship to well-being and educational outcomes for LGBT students. *American journal of community psychology*, 55(1-2), 167–178. [in English]
11. Kuper, L.(2012). Exploring the Diversity of Gender and Sexual Orientation Identities in an Online Sample of Transgender Individuals, 165–197. [in English]

12. Lee, A. G. (1982). Psychological Androgyny and Social Desirability, *Journal of Personality Assessment*, 147–152. [in English]
13. McCrae, R.R. (2002). "NEO-PI-R data from 36 cultures: Further Intercultural comparisons." In McCrae RR, Allik J (eds.). *The Five-Factor model of personality across cultures*. New York: Kluwer Academic Publisher, 105–25. [in English]
14. Neal, A., Yeo, G., Koy, A., Xiao, T. (2012), *Predicting the form and direction of work role performance from the Big 5 model of personality traits*. *J. Organiz. Behav.*, 33: 175–192. [in English]
15. Roselli, C. E. (2018). Neurobiology of gender identity and sexual orientation. *Journal of neuroendocrinology*, 30(7), 125–141. [in English]
16. Sackett, P. R., & Walmsley, P. T. (2014). *Which Personality Attributes Are Most Important in the Workplace? Perspectives on Psychological Science*, 9(5), 538–551. [in English]
17. Ferrer-Pérez, V. A., & Bosch-Fiol, E. (2014) *The measure of the masculinity–femininity construct today: Some reflections on the case of the Bem Sex Role Inventory / La medida del constructo masculinidad–feminidad en la actualidad: algunas reflexiones sobre el caso del Bem Sex Role Inventory*, *International Journal of Social Psychology*, 180–207. [in English]
18. Windle, M. (1985). *A psychometric study of the Bem Sex Role Inventory with an older adult sample*, 67–75. [in English]
19. Wood, W., & Eagly, A. H. (2009). Gender identity. *Handbook of individual differences in social behavior*, 109–125. [in English]